

Klasa 8C język polski S. Budzyńska



Czas wykonania od 27.04.2020 do 30.04.2020 r.

Powtarzamy i utrwalamy nasze wiadomości ze słowotwórstwa, część 1.

Słowotwórstwo- <https://sjp.pl/s%C5%82owotw%C3%B3rstwo>

Zapamiętaj.

Wyrazy podstawowe i pochodne

Wyraz podstawowy- <https://sjp.pwn.pl/sjp/wyraz-podstawowy;2540422.html>

Wyraz pochodny- <https://sjp.pwn.pl/sjp/wyraz-pochodny;2540421.html>

Pamiętaj , że:

Niektóre wyrazy pochodne są wyrazami podstawowymi dla innych wyrazów, np.:

Kot-kotek-koteczek

Stół-stolik-stoliczek

Czytać-przeczytać-przeczytany

Wyraz niepodzielny słowotwórczo- to wyraz, który nie pochodzi od innego wyrazu, np.: *góra, las*.

Wyrazy podstawowe mogą być różnymi częściami mowy.

Wyraz pochodny- zbudowany jest z dwóch części:

- Podstawy słowotwórczej(temat słowotwórczy)-część przejęta z wyrazy podstawowego.

W temacie słowotwórczym mogą zachodzić oboczności głosek lub ich zanik: *piasek-piaseczek- k:cz,*

len-Iniany e:Φ(zanik) ,szkoła: szkolny ł: l, dwór: dworzanin ó:o, r:rz

- Formantu-części, za pomocą której tworzymy wyraz pochodny. nadaje wyrazowi dodatkowe znaczenie, np.: dom- domek, **formant –ek** wprowadza znaczenie mały.

Rodzaje formantów:

Przedrostek(prefiks)-występuje przed tematem słowotwórczym, np.: *prze*-czytać, *na*-pisać;

Przyrostki(sufiksy)-znajdujące się po podstawie słowotwórczej, np.: pisa-*arz*, papier-*owy*;

Wrostki(interfiksy)- występuje w wyrazach złożonych, jest cząstka dodaną między podstawami słowotwórczymi, np.: język-o-znawca;

Formanty zerowe- oznaczamy je znakiem Φ , występują w wyrazach pochodnych, które powstały przez odrzucenie końcowej części wyrazu podstawowego, np.: **dźwigać-dźwig**, **błękitny- błękit**

Każdy wyraz pochodny składa się z **tematu słowotwórczego** i **formantu**:

Przeczytać- wyraz pochodny od wyrazu *czytać*

Analiza słowotwórcza wyrazu – wskazanie w wyrazie pochodnym podstawy słowotwórczej(tematu słowotwórczego) i formantu, które utworzyły nowy wyraz.

Znaczenie nowego wyrazu opisujemy za pomocą definicji słowotwórczej, np.: **kotek** 'mały kot', **stolik** 'mały stół', **biegacz** 'ten, kto biega' Definicja słowotwórcza wykazuje relację wyrazu pochodnego i podstawowego.

Polecenie:

Zredaguj notatkę do zeszytu .

Wykonaj zadanie nr 1:

Za pomocą różnych przedrostów zapisz po 3 czasowniki pochodne.

Wzór: jechać-zjechać, wjechać, pojechać

Myć-

Szyć-

Grać-

Zadanie nr 2

Zapisz po dwa wyrazy pochodne od podanych wyrazów, dodaj przyrostki i przedrostki.

Wzór: czytać-przeczytać, czytać- czytanie

Mówić-

Szkoła-

Zadanie nr 3.

Od podanych wyrazów utwórz wskazane części mowy.

Czysty-.....(*rzeczownik*)

Grać-.....(*czasownik dokonany*)